

РЕЦЕНЗІЯ

доктора юридичних наук, професора **Бабенка Андрія Миколайовича** на дисертацію **Тригуба Сергія Миколайовича** «Адміністративно-правові засади діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів», подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження обумовлюється тим, що тематика незаконного збуту наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів вже довгі роки не втрачає своєї актуальності. Швидкі темпи наркотизації населення, розширення асортименту пропозиції наркотиків, збільшення обсягів їх постачання, залучення у злочинний збут великої кількості населення, втягування України у світову індустрію наркобізнесу, – лише незначний перелік загроз, що обумовлює підвищений ступінь небезпеки діяльності пов'язаної з незаконним наркозбутом.

Наприкінці ХХ – у першій чверті ХХІ століть людство все ще продовжує пошуки ефективних шляхів розв'язання однієї із найскладніших проблем – проблеми боротьби із незаконним обігом наркотиків. Ця проблема набула глобального характеру, а тому гостро стоїть практично перед усіма сучасними державами. За даними Інтерполу, близько 200 млн людей нашої планети вживають наркотики, при цьому 140 млн вживають маріхуану, 12 млн – кокаїн, 8 млн – героїн, а ще 30 млн осіб зловживають стимуляторами амфітамінового ряду. Цієї проблеми, на жаль, не уникла й наша держава. Значний сплеск наркоманії та незаконного обігу наркотиків став особливо помітним на початку 90-х років минулого століття, коли в результаті розвалу колишнього СРСР країни із так званою несталою демократією не змогли протистояти не лише напливу наркотиків ззовні, а й забезпечити належний контроль за їх обігом та знищенням наркосировини на своїй території.

Події останнього року, пов'язані із повномасштабною агресією росії проти України, викликали колосальні зміни як в самому криміногенному середовищі, так і в кримінологічній моделі цього середовища, що відтворюється вченими за статистичними відомостями реєстрації адміністративних та кримінально караних правопорушень.

Разом із зовнішньою злочинною агресією українському суспільству доводиться боротися й з традиційною злочинністю на підконтрольній нашій державі території, «буття» якої не обходиться без правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотиків. Таке становище справ ще раз підтверджує думку про те, що масове поширення наркоманії починається у суспільстві в епоху модернізації і швидкою трансформації соціальних структур та інститутів, у перехідні періоди переоцінки соціальних цінностей та ідеалів, за часів розгортання катастроф свідомості, якими є війни та революції.

Таким чином, обрана Тригубом С.М. тема дисертаційного дослідження потребує комплексного і системного дослідження, спрямована на розв'язання важливого для вітчизняної правничої науки завдання і відповідає вимогам актуальності.

У роботі чітко простежується зв'язок з науковими програмами, планами та темами. Дисертацію виконано відповідно до Стратегії Національної безпеки України (Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392/2020), Національної стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 р. № 119/2021), відповідно до плану наукових досліджень «Концепція розвитку адміністративного, адміністративно-процесуального права та фінансового права в умовах євроінтеграції» (на 2016–2020 рр.), загально-університетської теми науково-дослідних робіт «Пріоритетні напрямки розвитку реформування правоохоронних органів в умовах розгортання демократичних процесів у державі» (державний реєстраційний номер 0123U103538) та теми науково-дослідних робіт кафедри адміністративного права та адміністративного процесу Одеського державного університету внутрішніх справ: «Забезпечення прав, свобод і інтересів людини в сучасних умовах адміністративно-правовими засобами» (державний реєстраційний номер 0121U109272).

Не викликають заперечень **ступінь обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій.** Вони забезпечуються: застосуванням загальнонаукових і спеціально-наукових методів, які обрано відповідно до теми цієї наукової роботи; науково-теоретичним підґрунтям дисертації виявилися наукові праці фахівців, у

тому числі зарубіжних, у галузі адміністративного права та діяльності, тощо; нормативно-правову базу роботи складають національні та міжнародно-правові нормативні акти кримінального так і адміністративного законодавства, що регулюють протидію незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, що складають емпіричну базу дослідження.

Наукова новизна отриманих результатів полягає у тому, що дисертація Тригуба Сергія Миколайовича на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів» присвячена комплексному дослідженню особливостей змісту та сутності протидії такому негативному явищу, як незаконний обіг наркотичних засобів, з'ясуванню окремих суперечностей, нечіткості відповідних правових визначень адміністративного законодавства та розробленню відповідних пропозицій по його удосконаленню. Грунтуючись на результатах дослідження, автором С.М. Тригубом розроблено систему наукових положень і обґрунтовано наукові результати, які є новими для адміністративно-правової науки або які наділені істотними ознаками новизни.

Важливого значення набуває те, що автор звертає увагу на певні особливості та тенденції формування доктрини права в розглядуваному питанні, які відтворюються у тому, що сталою залишається проблема, складовими якої є: значення характерних ознак та властивостей взаємодії служб та підрозділів поліції з іншими суб'єктами протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів; визначення методів діяльності Національної поліції щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Позитивно сприймається доведена особлива важливість визначень: «протидія незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів, під час дії режиму воєнного стану»; «взаємодія Національної поліції з іншими суб'єктами протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів».

Можна підтримати запропоновані пропозиції автора щодо: прийняття Державної антинаркотичної Стратегії, Закону України «Про легалізацію канабіса»; Наказу МВС/СБУ/Державної митної служби /Державної прикордонної служби України «Щодо взаємодії органів Національної поліції України, СБУ, Державної прикордонної служби України, Державної митної служби України в галузі протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів», Наказу МВС України «Про затвердження Статуту патрульної служби поліції», внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Закону України «Про заходи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів та зловживанню ними», наказу МВС України: «Про організацію діяльності служби дільничних офіцерів поліції та поліцейських офіцерів громади».

Усі представлені автором положення, висновки та рекомендації мають не лише наукову, а й практичну цінність. Переважна більшість авторських здобутків впроваджена у наукову-дослідницьку діяльність, навчальний процес і правозастосовну сферу, що підтверджується актами впровадження. Отже, саме із наведених та багатьох інших причин дисертаційне дослідження С.М. Тригуба, без всякого сумніву, вирізняється новизною й оригінальністю та свідчить про досягнення дисертантом високого фахового рівня для проведення високоефективних наукових досліджень.

Оцінка структури та змісту дисертації, її завершеності в цілому. Структура і зміст дисертаційного дослідження Тригуба Сергія Миколайовича «Адміністративно-правові засади діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів» є логічно побудованими, зумовленими поставленою метою та завданнями дослідження, його об'єктом і предметом, відповідають логіці наукового пошуку. Дисертація С.М. Тригуба композиційно складається з анотації, вступу, трьох розділів, що містять вісім підрозділів, висновків, списку використаних джерел (238 найменувань) та додатків.

У розділі 1 «Теоретико-правові основи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» автором

здійснено ретроспективний аналіз сучасного стану дослідження проблем протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; розглянуто нормативно-правові основи протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; визначено та надано класифікацію суб'єктів протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

В розділі 2 «Організаційні засади діяльності підрозділів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів» визначено систему та компетенцію органів та підрозділів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; розглянуто форми та методи діяльності Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів; з'ясовано основні аспекти взаємодії служб та підрозділів Національної поліції України з іншими суб'єктами протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин і прекурсорів.

У розділі 3 «Напрями удосконалення діяльності служб та підрозділів поліції щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів», проаналізовано зарубіжний досвід протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів; визначено шляхи вдосконалення правових засад діяльності поліції щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів.

Оформлення дослідження відповідає встановленим вимогам. Робота виконана грамотною українською мовою.

Про повноту викладення наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації свідчить та обставина, що результати дисертаційного дослідження відображені у 9 наукових публікаціях, серед яких 4 статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових з юридичних наук, а 5 – тези доповідей на міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях. Оформлення дисертаційної роботи, виконаної С.М. Тригубом, відповідає всім вимогам, встановленим для цього виду наукових праць. Зміст анотації

та висновків відображає основні положення дослідження. Дисертація у цілому свідчить про вільну орієнтацію автора в адміністративному праві та поліцейській діяльності, добру обізнаність у науковій літературі й законодавстві, що відповідає високому рівню наукової кваліфікації.

Висновки і пропозиції автора ґрунтуються на достатній науковій платформі, що дає підстави визнати дослідження самостійним і завершеним. Більшість висновків дисертанта науково обґрунтовані й оригінальні, сприяють перегляду усталених догм.

Дискусійні положення та зауваження. Позитивна оцінка дисертаційного дослідження С.М. Тригуба у цілому та її окремих положень зокрема, не виключає можливості та необхідності висловити певні застереження і зауваження щодо позицій, які потребують критичної оцінки, є спірними або потребують додаткової аргументації та дають можливість вступити у дискусію з автором:

1. У висновках до дисертаційного дослідження запропоновано прийняти Статут патрульної поліції, затвердивши Наказом МВС України, але не аргументуються підстави його прийняття, особливо враховуючи тематику дослідження.

2. У зв'язку з воєнними діями на території нашої держави, введенням правового режиму воєнного стану та відповідними негативними наслідками, що сприяють збільшенню незаконного обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів, було б цілком логічним, якщо б найбільш цінні висновки і пропозиції базувалися на особливостях функціонування цієї проблеми саме в умовах воєнного стану. На мою думку, робота тільки б виграла, якщо питання воєнного стану знайшло відображення у поставлених завданнях та в плані роботи.

Висловлені зауваження стосуються переважно спірних, дискусійних проблем. Вони не впливають на загальну позитивну оцінку роботи С.М. Тригуба, яка є самостійним завершеним комплексним дослідженням актуальної теми, має науково-теоретичне і практичне значення, містить наукові положення, що є новим вирішенням конкретного наукового завдання та сприяють здійсненню комплексного вивчення адміністративно-правових засад діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів,

психотропних речовин та прекурсорів з урахуванням основних тенденцій розвитку доктрини права та позитивної зарубіжної законодавчої практики.

Висновок щодо відповідності дисертації встановленим вимогам.

Грунтуючись на викладеному вважаю, що дисертаційне дослідження Тригуба Сергія Миколайовича на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів», подане на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 «Право», є завершеним монографічним дослідженням, яке виконане на належному рівні та відповідає вимогам, що пред'являються до подібного роду робіт. Тема дисертації є актуальною, сформульовані автором висновки та рекомендації є достатньо аргументованими, характеризуються науковою новизною та мають значення не лише для адміністративно-правової науки, але й для правозастосовної практики. У роботі наявні посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; дотримано вимоги норм законодавства про авторське право; надано достовірну інформацію про результати наукової діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Зокрема, рецензентом у дисертації та наукових публікаціях здобувача не виявлено академічного плагіату, самоплагіату, фальсифікації та фабрикації. Викладені у дисертаційному дослідженні Тригуба С.М. рекомендації та конкретні пропозиції з удосконалення окремих суперечностей, нечіткостей відповідних правових визначень адміністративного законодавства у сфері протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів є теоретично обґрунтованими та аргументованими, хоча і не позбавлені дискусійності.

Висновки та рекомендації, які отримані у процесі дослідження мають важливе практичне і теоретичне значення для адміністративної діяльності поліції. Основні положення дисертаційного дослідження з належним ступенем повноти були відображені автором у наукових статтях, підготовлених та опублікованих автором дисертації. Їх кількість і якість відповідає вимогам щодо публікацій, зарахованих за темою дисертації. Таким чином, дисертація представлена Тригубом С.М. є самостійним

завершеним науковим дослідженням, в якому отриманні нові науково обґрунтовані результати, спрямовані на вирішення наукового завдання, тому ця робота має істотне значення для розвитку вітчизняної адміністративно-правової науки та правозастосування.

У підсумку варто зазначити, що дисертаційне дослідження Тригуба Сергія Миколайовича на тему: «Адміністративно-правові засади діяльності органів Національної поліції України щодо протидії незаконному обігу наркотичних засобів, психотропних речовин та прекурсорів» на здобуття ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право» відповідає спеціальності 081 – Право та вимогам Порядку підготовки здобувачів вищої ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 року (зі змінами і доповненнями, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 03 квітня 2019 року № 283), Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року (зі змінами, внесеними постановою Кабінету Міністрів України від 21 березня 2022 року № 341), Вимогам до оформлення дисертацій, затвердженим наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор – Тригуб Сергій Миколайович – на основі публічного захисту заслуговує на присудження йому наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – «Право».

РЕЦЕНЗЕНТ:

Директор інституту права та безпеки
Одеського державного університету
внутрішніх справ
доктор юридичних наук, професор

Андрій БАБЕНКО

